

linek Wegener-imádata. A hirhedt elméletről ugyanis így ír Gheyselinek: A földségek... „szétszakadásának és egymástól való eltávolodásának történetét Wegener ragyogó összefoglalásban 1910-ben írta meg. Művében rendkívül sok bizonyítékot (?) sorol föl. Ezeket westerni (!) bírálattal mindama tudományokból vette, amelynek a Földdel, az élette és az éghajlattal foglalkoznak. Ezenkívül példátlan tökéletességgel (!?) hozta összhangba a Föld forgását és a sarkok vándorlása a kontinensek úszásával és ebben az úzásban olyan biztos törvényszerűséget fedezett fel, amelyeket azóta a sarkoktól való menekülés és nyugat felé való úzás elnevezések örökítenek meg és szemléltetnek.“

És így tovább. Valahányszor alkalma nyílik Wegener nevének említésére, ezt mindig szuperlatívuszok kíséretében teszi.

Ezzel szemben meg kell állapítanom, hogy a „Föld és az élet története“ 18—23. oldalain a Wegener-elmélet teljesen tárgyilagos bírálata egészen más színben mutatja be ezt az úzásai esodabogarat.

További részletezések mellőzésével az eddig elmondottak alapján is megállapíthatónak vélem, hogy „A nyughatatlan föld“ szerzője a föld- és őselőtan sarkalatos tételeiben nem eléggé mélyedt el, több fontos problémának nem járt kellően utána. Ebből pedig az következik, hogy kétségtelenül meglévő sok jó tulajdonsága ellenére Gheyselinek munkája nem olyan „standard-mű“, amelyet a Természettudományi Társulat kiadvány-sorozata „a tempo“ nem nélkülözhetett volna. A két könyvnek időbeli szoros egymásmellé állítása tehát nem mondható szerenéses ötletnek.

Vagy az egyiknek, vagy a másiknak megjelentetését más időre kellett volna halasztani.

A fordítás sokszor hálátlan munkáját Bogseh László kifogástalan gondossággal végezte.

Gaál István dr.

A Magyar Királyi Földtani Intézet Évi Jelentései az 1933—35. évekről. (A M. kir. Iparügyi Minisztérium támogatásával kiadja a M. kir. Földművelésügyi Minisztérium fennhatósága alatt álló M. kir. Földtani Intézet. Budapest, 1939—40. Stádium nyomda, p. 1—1972., számos képpel, illetve szelvény- és térképvázlat-melléklettel. 4. részben.)

Hatalmas kötetben jelent meg Földtani Intézetünk beszámolója az intézet állapotáról, fejlődéséről és a fenti három év alatt végzett külső felvételi, stb. munkásságáról. Ehhez járul még néhány elmaradt régebbi, illetve antedatált jelentés. A közlemények német fordításban is megvaunak és pedig a legtöbbnél teljes terjedelmükben.

A munka I. részének elején (I—XV. l.) az intézet személyzetét tünteti fel az 1935. évi január 1-i állapotnak megfelelően. Itt emlékszik meg továbbá elhunyt, kilépett illetve nyugalomba vonult geológusairól is.

Azután jön az igazgatói beköszöntő (p. 1—38, ill. németül p. 38—

80.), majd a háromévi eiklus igazgatói jelentései (p. 81—400.), amelyekben a szokásos állagi, fejlődési, stb. közleményeken kívül novumként igen részletes ismertetéseket találunk az egyes kutatók, illetve kutatások irodalmi eredményeiről is, amelyek ezután a folytatólagos kötetekben látnak teljes terjedelmükben napvilágot. Befejezi az I. részletet a kormányzathoz anakidején felterjesztett, két igazgatói memorandum szövege: 1. A esonkaországi só- és szénhidrogénkutatások irányelvei- és célkitűzéseiről és 2. A bányageológiai kutatások fellendítése ügyében (p. 401—484.).

A következő II. és III. rész a bányageológiai kutatások néven összefoglalt felvételi- és egyéb munkák eredményeinek részletesebb-összevontabb leírását tartalmazza az egyes szerzők (Sümeghy I., Stranzs L., Szentes F., Schmidt E., Rozlozsnik P., Pávai-Vajna F., Hornsitzky F., Majzon L. és Liffa A.) tollából (p. 481—1330.). Az idevágó értekezések alkotják tehát a munka zömét, amelyekben a hazai szénhidrogéntermelő-terüleink felkutatására irányuló munkákon kívül szén- és agyagkutatási beszámolók is vannak. Ezek a leírások a normális felvételi, észlelési lehetőségeken kívül a sok fúrás, aknázás alapján nyert kövületi stb. adatok, valamint az anyag tudományos feldolgozása révén számos új adatot vezetnek be geológiai irodalmunkba, ill. a magyar föld megismerésébe. Azonkívül természetesen egyéni szerzői felfogásokat is, amelyek sok érdekes és termékenyítő vitára fognak alkalmat adni; mint ahogy már adtak is magában a munkában. E eikkekből látnivaló, hogy abban az időben a szénhidrogénkutatások zöme már az Alföldről az északi peremen levő hegy-, illetve dombvidék területére, az oligocén medeneekitöltésekre tolódott el.

A IV. rész az ú. n. geológiai — földművelési tárea terhére végzett — részletes geológiai, hidrológiai, stb. felvételeket, gyűjtéseket Liffa, Vigh, Hornsitzky, Noszky, Vitális, Majzon, Kutassy, Ferenczi, Schréter, Sümeghy, Kreybig és az agrogeológiai felvételek leírásait (Kreybig, Köpcezi-Nagy) és egyéb jelentéseket (Schmidt, Mottl, Csajághy és Kadie) tartalmazza (p. 1331—1972.).

Természetesen az előző csoport is tartalmaz a normális térképező, illetve speciális bányauji kutatási eredményeken kívül számos hidrológiai, paleontológiai és általános geológiai vonatkozást; valamint az idevágó részek is kiterjeszkednek helyenként a praktikus vonatkozásokra.

A testes kötet, amely sajnos anyagi, nyomdai, stb. nehézségek miatt csak erősen megkésve jelenhetett meg, nagyjelentőségű geológiai irodalmunkban; de még termékenyítőbb lehetett volna természetesen, ha idejében jelenik meg. Csak az ára — 145 pengő — túl magasan megszabott. Félni lehet, hogy ez a szélesebb körökben való elterjedését s így kulturális hatását erősen akadályozni fogja.

Noszky Jenő dr.